

LATVIJAS
LAUKU
FORUMS

Reģionu veiksmes atslēga:
priekšnosacījumi Latvijas ilgtspējīgai attīstībai

NEPAZAUDĒT IESPĒJAS: KO LATVIJA VAR MĀCĪTIES NO EIROPAS LAUKU STRATĒĢIJĀM

Anita Seļicka

10.10.2025.

Lizums

LAUKU ATTĪSTĪBAS RENESANSE

2013

Notiek pirmais Eiropas Lauku parlaments apvienot 40 valstīs (arī pirmais Latvijas Lauku kopienu parlaments)

2021

Eiropas ilgtermiņa vīzija lauku attīstībai 2040. gadam

2022

Eiropas Rīcības plāns laukiem, piem., statistikas uzlabošana, lauku filtrs, atbalsts lauku energokopienām utt.

Eiropas Lauku pakts

Tiesības palikt (right to stay)

2014

17 valstīs LEADER/SVVA ietver arī ESF un ERAF

2019, 2020, 2021

Izstrādātas jaunas nacionālās lauku stratēģijas (Francija Čehija, Spānija, Īrija utt.)

Uzsākts lauku filtrs

Izveidotas koordinējošas vienības

Specifiskas atbalsta programmas

Vairāk nekā 15 reģionāli un nacionāli lauku parlamenti

Viedo ciemu kustība

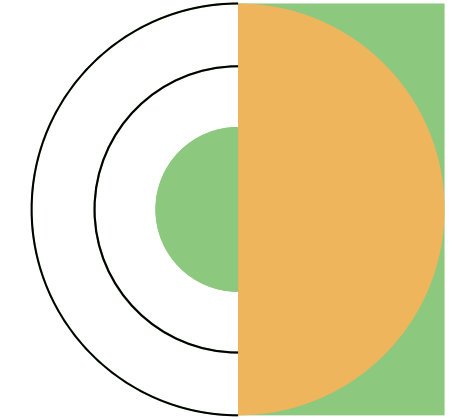
Rīga ir Latvijas sirds, bet
asinsvadi sāk aizsērēt

- neizmantotas iespējas un potenciāls
- ierobežoti resursi un jauni izaicinājumi
- kosmētisks remonts nespēj nosegt plaisas

DEFINĒTA LAUKU TERITORIJA

Mērķateritorija. Unikāla pieeja un ieguldījumi. Datu pieejamība.
Atbilde pilsētu funkcionālajām teritorijām

•Somijā (25x250m), Polijā (1x1kkm²) u.c. režģa princips - primāri pilsētu, vidēja, primāri lauku teritorija.
Ļauj īstenot mērķtiecīgu politiku izstrādi un novērtēšanu

Čehijā - lauku definīcija, balstoties uz “centriskuma” principu (nepilda centra funkcijas, nav pakalpojumu).
Ļauj ņemt vērā sociāli ekonomiskos apstākļus, bet strādāt ar integrētu sistēmu.

Francijā jauna definīcija - zonētas teritorijas pēc iedz. blīvuma un pilsētu “pievīkšanās” (nodarbinātība, ikdienas mobilitāte).
Ļauj novērtēt, kur beidzas “pilsētu ietekme. Ir gan vairāk, gan mazāk urbānas teritorijas - ļauj veidot līdzīgas programmas

NACIONĀLA LAUKU ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJA

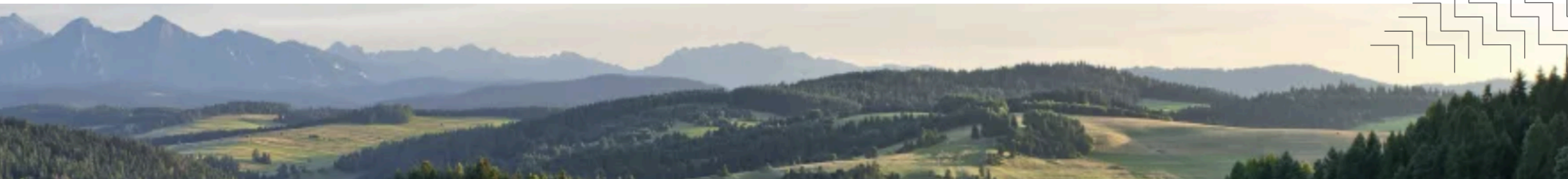

Francijas pārnozaru Lauku attīstības programma 2023-2027 (Ruralities)

Mūsu lauku nākotne Īrijā 2021-2025

- Nosaka valdības līmeņa pieeju lauku attīstībai (post C19)
- 152 rīcības, t.sk. digitālā savienojamība, karjeras iespēju attīstība utt.
- Ne-lauku jomas politiku iesaiste (dzīvospēja attālās teritorijās)
- Ieviestas vietēja līmeņa stratēģiju vajadzības
- Unikāli finanšu instrumenti - LEADER/SVVA, ciemu un lauku pilsētu renovācijas shēma (<10 000iedz.), mazo lauku infrastruktūras projektu fonds, sporta un atpūtas objektu atjaunošanas programma utt.

- Premjeres iniciatīva “mazāk runu, vairāk darbu” kohēzijas sekmēšanai
- 181 rīcība, piem., zonējums dažādiem atbalsta pasākumiem - kopienu centri <3500iedz., medicīnas mobilie auto, mobilitātes risinājumi,

TEMATISKĀS ATTĪSTĪBAS STRATĒĢIJAS LAUKU TERITORIJĀM

Spānijas lauku stratēģijas fokusā - demogrāfija un apdzīvotība.

- 10 darbības virzieni, 130 pasākumi un 200 rīcības.
- Piemēram, vietējās enerģijas projekti pšv ar mazu iedzīvotāju skaitu, unversitātšu prakšu izveide lauku teritorijās, mentoru tīkls pārkvalifikācijai, kopienu iesaiste dzīvesvietu identificēšanā utt.

Itālijas iekšzemes stratēģija

Depopulācijas un sliktas pakalpojumu pieejamības risināšanai.

Četras inovācijas:

- multifondu pieeja,
- līdzdalības metodes,
- daudzlīmeņu pārvaldība,
- izglītības, transporta un veselības nodrošināšana - alternatīvi risinājumi un “smilšu kastes”

LAUKU TELPAS PĀRVALDĪBA UN ATBILDĪBA

Čehijā daudzveidīga pārvaldība un atbildības:

- Nacionālais lauku pakts
- Valdības reģionālās attīstība komiteja pārrauga pārvaldību visos līmeņos
- Pārnozaru darba grupa lauku attīstībai, 4x gad, t.sk. ministrijas, akadēmiķi, iedzīvotāji, uzņēmēji, pšv.
- 2x gadā lauku teritoriju attīstībā iesaistīto tikšanās
- Darba grupas “atpalikušajiem reģioniem” (drošības reģ. politika) un konkurētspējīgiem reģioniem (sadarbībā)
- Ministriju vadību stratēģiskās tikšanās, t.sk. novērtējumi utt.

Polijā starpministriju darba grupa lauku teritoriju ilgtermiņa redzējuma izstrādei pēc 2027. gada (mājokļi, transports, uzņēmējdarbība, reģionālā attīstība)

Īrijā premjera atbildībā ir lauku dzīves kvalitātes jautājumu pārnozāriska izskatīšana.

Nozaru jautājumu (transports, izglītība utt.) sadarbību koordinē atbildībā ministrija.

UNIKĀLAS INICIATĪVAS I

Somijas kopienu veikalu atbalsta programma 10k EUR - gadā, stimulējot papildu funkciju īstenošanu (pasts, bankomāts utt.)

Spānijā - “30' valsts” iniciatīva, identificējot pakalpojumu pieejamību un ceļā pavadītā laika nozīmi ekonomikai.

Čehijā teritorijas vajadzībās balstīta multifondu pieeja ar 10 darbības programmām (ERAF > ELFLA), LEADER/SVVA ietverot pšv. mazo infrastruktūru, ēku energoefektivitātes pasākumus, kultūras un tūrisma objektus, digitalizāciju utt.

UNIKĀLAS INICIATĪVAS II

EK Talantu piesaistes veicināšanas mehānisms

Talantu piesaistes iniciatīvas, kas tiek īstenotas atbilstoši teritorijas vajadzībās balstītā pieejā, Piemēram, Rumānijā pievērsta nozīmīga uzmanība Tehnoloģisko zināšanu biroju pārnozāriskai (akadēmiķi, business, sabiedrība) darbībai, lai mazinātu darbavietu un esošo prasmju neatbilstību.

UNIKĀLAS INICIATĪVAS III

Francijas digitālā mobilitātes platforma stopēšanai, mašīnu dalīšanās nodrošināšanai un atbalsta transportam (600k lietotāji, 1200 pšv)

Slovēnijas kopienas veidota transporta atbalsta sistēma senioriem (17 pašvaldības, 5700 regulāri lietotāji, 300 brīvprātīgie šoferi, uzņēmēji sponsori utt.)

Somijas kopienu veikalu atbalsta programma - 10k EUR gadā stimulējot papildu funkciju īstenošanu (pasts, bankomāts utt.)

Spānijā - “30 minūšu valsts” iniciatīva, identificējot pakalpojumu pieejamību un ceļā pavadītā laika nozīmi ekonomikai

Vācijā, Nīderlandē, Beļģijā un citviet - kapacitātes spēcīgāšana un prasmju darbnīcas publiskajai pārvaldei un kopienām darbam ar lauku telpas risinājumu izstrādi.

UNIKĀLAS INICIATĪVAS IV

Francijā tiek piešķirti nelieli granti brīvdienu māju īpašniekiem remontam un īres mājokļu izveidei.

Tirolē ir ciemu atjaunošanas stratēģija, lai atgrieztu ēkās dzīvību un saglabātu kultūrvēsturisko mantojumu.

Spānijas teritoriālais mājokļu plāns, ietver komunikācijas stratēģiju īpašniekiem un jaunienācējiem, īpašumu kartēšana, atbalsta instrumentus mājokļu pilnveidei, kvalitātes novērtējums, atbalsts novērtējumiem utt.

LAUKU FILTRS (RURAL PROOFING)

Īrijā sadarbībā ar attālinātā darba centriem apzināti potenciālajiem un esošajiem centru izmantotājiem trūkstošie pamatpakalpojumi, lai sekmētu ekonomisko attīstību teritorijā.

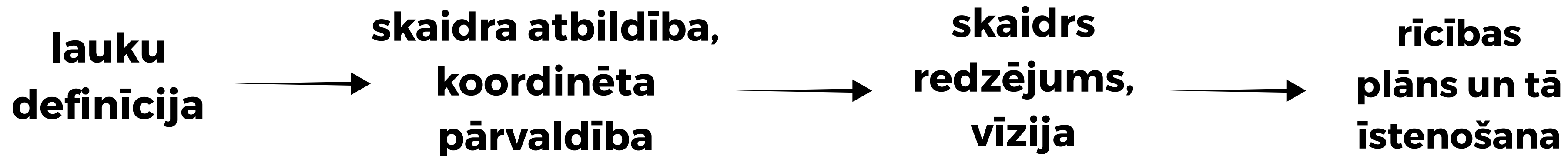
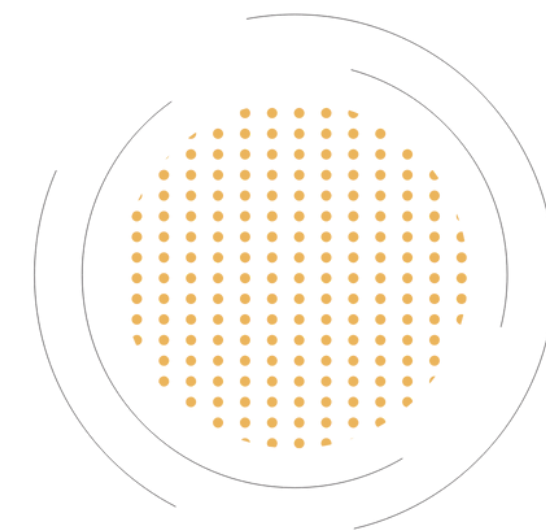
Spānijā līdztekus ietekmei uz nodarbinātību, sociālo taisnīgumu un ilgtspēju valsts politikas plānošanā ir “lauku garantijas mehānisms” - plānošanā un īstenošanā jāņemt vērā depopulācija un demogrāfiskās pārmaiņas.

Polijā “laukiem jutīgu pieeju” pielāgo sektoru politikās, piem.,

- lauku energokopienām pielāgota īpaši tehnisku un administratīvu nosacījumu atvieglojumi, ņemot vērā lauku unikalitāti,
- unikāla pieeja un tīkls mazo lauku sākumskolu pastāvēšanai.

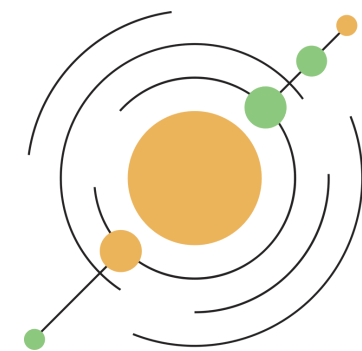

TERITORIĀLA PIEEJA, T.SK. VIETĒJĀ MĒROGĀ

Sadzirdēt vajadzības un nodrošināt sistēmu, kas dod iespēju rīkoties

33 vietējās rīcības grupas, > 1300 viņu biedri
> 100 kopienas - esoši un topoši viedie ciemi
iedzīvotāju padomes un 500+ aktīvistu grupas pagastos
2000+ LEADER projektu īstenotāji

LATVIJAS
LAUKU
FORUMS

Paldies par uzmanību!